

25 ROKOV AŠP – MINULOSŤ A SÚČASNOSŤ

Marta Valihorová

PF UMB Banská Bystrica, SR

Úvod

Pri spracovaní úvodného príspevku som vychádzala z tézy, ktorou sa riadim celý život – že bez minulosti niet prítomnosti. Takto vnímam aj pohľad na školskú psychológiu ako vedu, školského psychológa ako profesiu, ale aj profesijné združenie – Asociáciu školskej psychológie SR a ČR.

Cieľom môjho príspevku nie je podať vyčerpávajúce informácie o tom, ako sa formovala činnosť AŠP za 25 rokov jej existencie, ale pripomenúť si ľudí, ktorí stáli pri „zrode“ AŠP a tiež naznačiť niektoré kľúčové aktivity, ktoré AŠP realizovala v minulosti a realizuje v súčasnosti.

Vznik AŠP ČSR a jej minulosť

Pre vznik asociácie mal kľúčový význam september 1990, kedy sa v konalo stretnutie tých odborníkov, ktorým nebola psychológia a jej uplatnenie v škole ľahostajné. Stretli sa odborníci, ktorí si uvedomovali, že škola ako inštitúcia, ale najmä žiaci, učitelia, rodičia i ďalší pracovníci sa nezaobídu bez aplikácie psychológie v školskej praxi – a to aj prostredníctvom práce školského psychológa. Zároveň si uvedomovali, že prispieť k tomu, aby psychológia viac prenikala do edukačnej reality, do škôl, môže o.i. i profesijné združenie. Vychádzali pritom z niekoľko ročných skúseností, ktoré boli evidentné v zahraničí, jednak v Európskom kontexte ale i mimo neho. Na tomto stretnutí, ktoré sa neskôr pomenovalo ako 1. zjazd v Košiciach, sa zúčastnila Meldenová, vtedajšia prezidentka medzinárodnej asociácie školskej psychológie ISPA. Nepochybne veľký podiel na vzniku národnej asociácie v ČSR mal dr. Furman, prof. Mareš, prof. Štech, prof. Gajdošová, doc. Valihorová, dr. Herenyiová, dr. Zapletalová a ďalší, ktorí boli zakladateľmi jednak AŠP ČSR (Asociácie školskej psychológie Československa), ale boli aj zakladatelia a sú propagátori profesie školský psychológ.

Roky 1990 – 1992 možno považovať za roky budovania organizácie, obdobie, kedy sa vypracovávali rôzne dokumenty, vypracovali a schválili sa Stanovy AŠP ČSR,, zaregistrovali sa na príslušnom ministerstve a pod. Poverení zástupcovia Asociácie školskej psychológie sa v priebehu rokov 1991 - 1992 stretávali s pracovníkmi pedagogicko-psychologických poradní, Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, ako aj s pracovníkmi Ministerstva školstva a vynakladali maximálne úsilie na to, aby sa školská psychológia ako veda systemizovala, ale hlavne aby sa myšlienka uplatnenia školských psychológov, (ktorú výrazne presadzoval už od roku 1968 prof. Ďurič, prof. Hvozdič a ďalší významní psychológovia) naplnila v reálnej podobe v edukačnej praxi. Na týchto stretnutiach taktiež spoločne pracovali na príprave zákona o školských zariadeniach a Vyhláške o výchovnom poradenstve, do ktorých sa zabudoval aj nový prvok výchovného poradenstva, a to *školský psychológ*. *Vypracovala sa koncepcia a náplň jeho práce, pričom sa nadviazalo na koncepciu, ktorú vypracoval prof. Hvozdič, Ďurič a ďalší.*

Žiaľ, vtedajšia situácia – situácia pred rokom 1989, aj napriek tomu, že úsilie najmä prof. Ďuriča bolo enormné, neprialo týmto myšlienkam, a až po roku 1990 sa výrazne posilnila úloha psychológie a úloha školských psychológov v praxi.

Zároveň sa aj prostredníctvom Meldenovej nadviazala spolupráca s ISPA (International School Psychology Association), ktorá bola v ďalších rokoch veľmi efektívna a užitočná.

V tejto súvislosti mi prichodí poďakovať všetkým zakladajúcim členom AŠP, menovaným i nemenovaným, bez ktorých aktívnej a náročnej činnosti by sme tu možno ani dnes neboli, alebo prinajlepšom by sme si nepripomínali 25 výročie jej založenia. Zároveň patrí poďakovanie aj tým, ktorí pred rokom 1989 vynakladali maximálne úsilie pre rozvoj školskej psychológie ako vedy, ale aj školskej psychológie ako profesie.

Z hľadiska rozvíjania činnosti AŠP ČSR po roku 1990 považujem za veľmi významnú prípravu medzinárodnej konferencie ISPA – XVI. International school psychology colloquium v Banskej Bystrici. Tomuto dôležitému podujatiu predchádzala dvojročná organizačná činnosť a príprava, ktorej súčasťou bola aj prezentácia Slovenska na XV. colloquiu v Istanbule.

V čase najväčších príprav v januári 1993 – sa uskutočnilo rozdelenie ČSR na 2 samostatné štáty Českú republiku a Slovenskú republiku, čo do určitej miery skomplikovalo prípravné práce na medzinárodné podujatie. Avšak aj napriek rozdeleniu republiky ČSR - asociácia školskej psychológie zostala, vytvorila sa však sekcia AŠP SR a sekcia ČR, ktoré spolupracovali a spolupracujú dodnes a úspešne pokračovali prípravné práce na medzinárodné podujatie.

Medzinárodné kolloquium sa konalo prvý krát v postkomunistickej krajine v Slovenskej republike, v auguste 1993 na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Organizáciu zabezpečovali pracovníci katedry psychológie UMB, najmä dr. Furman, doc. Valihorová a ďalší. Podujatia sa zúčastnilo viac ako 300 účastníkov z 54 krajín sveta a zo všetkých kontinentov. Ako organizátorka i aktívna účastníčka môžem konštatovať, že konferencia sa veľmi vydarila a na ďalších kolloquiách (Boston, Dandy, Malbourn atď).sa dlho spomínalo práve na podujatie v Banskej Bystrici. Cieľom stretnutí školských psychológov na medzinárodnej úrovni totiž nie je len výmena odborných poznatkov a skúseností, ale aj spoznávanie prírodných a kultúrnych krás krajiny, v ktorej sa podujatie realizuje. . Prostredníctvom kolloquia sa teda nielen Univerzita Mateja Bela, ale aj Banská Bystrica a Slovensko vôbec výrazne zviditeľnili vo svete.

Verím, že v ďalších rokoch sa mladí kolegovia budú usilovať organizovať v Českej republike, prípadne opätovne na Slovensku, v inom meste ďalšie medzinárodné stretnutie školských psychológov, a sympatizantov školskej psychológie vôbec..

Súčasnosť

Od založenia AŠP SR a ČR až po súčasnosť sa výrazne rozvíjala aktívna spolupráca českých kolegov, predstaviteľov AŠP ČR a slovenských reprezentantov, členov výkonného výboru, i ďalších členom organizácie. Medzi významné formy spolupráce patrí napr. výmena publikácií medzi slovenskými a českými kolegami, spolupráca pri vzdelávacích aktivitách pre školských psychológov, učiteľov – prednášky, semináre, workshopy, ale aj organizovanie rôznych podujatí.

Medzi najvýznamnejšie podujatie patrí najmä medzinárodná konferencia, *Novinky v pedagogické a školní psychológii*, ktorých tradíciu založili kolegovia z ČR v Zlíne. Táto konferencia sa organizuje striedavo jeden rok v ČR a ďalší rok v rôznych mestách Slovenska.

V SR sa podujatie Novinky v pedagogické a školní psychológii od roku 2000 premenovalo na *Ďuričove dni* – ako prejav úcty k významnej osobnosti školskej psychológie na Slovensku – prof. Ďuriča.

AŠP SR a ČR vydávala časopis Školský psychológ/Školní psychológ, v printovej podobe. Vydávanie časopisu bolo spojené s veľkými finančnými ťažkosťami, bolo ekonomicky nákladné, preto v roku 2015 sa zmenila jeho forma na elektronický Časopis Školský psychológ/ Školní psychológ. Aj elektronický časopis samozrejme nadviazal na tradíciu printového časopisu Školský psychológ, ktorý vychádzal v počiatkoch najmä zásluhou doc. Bratskej na FFUK v Bratislave, neskôr výraznou aktivitou pána prof. Mareša. Príspevky v časopisoch sa snažia reflektovať situáciu v teórii a v praxi školskej psychológie. V tejto súvislosti vyzývam všetkých, ktorí majú záujem podeliť sa o svoje skúsenosti, názory, aby príspevky posielali do redakcie časopisu. Veľmi ich uvítame a tešíme sa na ne. Elektronický časopis je k dispozícii pre všetkých záujemcov na stránke AŠP, kde nájdete všetky potrebné informácie na spracovanie príspevkov.

Novinky v pedagogické a školní psychológii 2015

V dňoch 28.8. a 29.8.2015 sa v týchto priestoroch, zúčastňujeme významného stretnutia, medzinárodnej konferencie Novinky v pedagogické a školní psychológii. Organizácia a zabezpečenie tohto podujatia stála jej organizátorov veľa času, námahy a úsilia tak, aby sme sa dobre cítili a aby konferencia mala dobú úroveň. Poďakovanie preto patrí organizátorom konferencie, najmä doc. B. Lazarovej, dr. J. Marešovi, dr. Lukasovi a ich spolupracovníkom za zabezpečenie konferencie, za vytvorenie príjemných podmienok na realizovanie tohto podujatia. Účastníci už vnímajú len výsledok ich práce, nevidia proces, ktorý sa za týmto výsledkom ukrýva. Úprimná vďaka.

Zároveň želim konferencií úspešný priebeh, veľa prínosných príspevkov, tvorivých nápadov a dobrú pracovnú atmosféru.

Dovoľte vyjadriť presvedčenie, že spolupráca SR a ČR bude naďalej úspešne pokračovať v prospech nielen rozvoja AŠP SR a ČR ale aj v prospech rozvoja školskej psychológie ako vedy a profesie školského psychológa.

Verím, že nastúpi postupne mladá generácia reprezentantov školskej psychológie, členov AŠP, ktorá preberie štafetu a nadviaže na dobré skúsenosti, ktoré zakladatelia asociácie a jej aktívni členovia doteraz vybudovali. Myslím, že je čas na zmenu, ktorú si vyžaduje súčasnosť, nová realita, ale aj vek doterajších členov výkonného výboru AŠP. Vyjadrujem presvedčenie, že sú medzi Vami, ale aj mimo tejto skupiny minimálne tak zapálení členovia, ako sme my, doterajší členovia výkonného výboru. reprezentanti. Že sú v našich radoch tí mladí nadšenci, ktorí sa ujmú úlohy nielen riadenia AŠP, ale aj akejsi zodpovednosti za rozvoj školskej psychológie ako vedy a školského psychológa ako profesie v Českej a Slovenskej republike.

Želám všetkým príjemné dni strávené na konferencií v Brne, veľa zdravia, pohody a úspechov v osobnom i pracovnom živote.